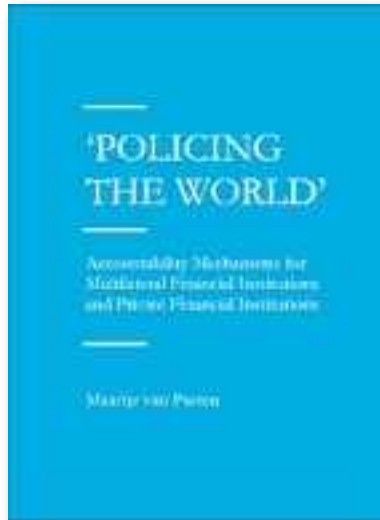

Hoe kan controle worden uitgeoefend op grensoverschrijdende investeringen en projecten, gefinancierd door multilaterale financiële instellingen (MFI's) zoals de Wereldbank of nog belangrijker, de private banken? Ervaringen als lid van het relatief nieuwe *Inspection Panel* van de Wereldbank vormen de basis van deze empirische studie. Dit proefschrift beschrijft de oprichting en complexe ontwikkeling van het mandaat van het *Inspection Panel* en geeft de uitkomsten van een internationaal onderzoek naar het bestaansrecht van 'accountability mechanisms' voor de financiële sector en wat de structuur en het mandaat van dergelijke mechanismen zou dienen te zijn. Uitgangspunt van de vraagstelling was de fenomenale groei van grensoverschrijdende investeringen en de afnemende mogelijkheden van landen toezicht uit te oefenen. Juristen

wijzen op verouderde bestuurssystemen, geworteld in soevereine staten, die niet meer synchroon lopen met de ontwikkelingen van de financiële sector. Zij benadrukken de behoefte aan nieuwe vormen van controle over de miljarden die grensoverschrijdend worden geïnvesteerd. In de arena van het internationaal recht wordt de oprichting van het *Inspection Panel* bij de Wereldbank baanbrekend genoemd. Voor het eerst heeft een internationale instelling die evenals andere internationale instellingen conform haar statuten over immuniteit beschikt, de effecten van haar handelen ter discussie gesteld. En al kent het mandaat van het *Panel* nog zijn beperkingen, de oprichting staat reeds model voor 'accountability mechanisms' van andere financiële instellingen. Dat het pad van het *Panel* niet over rozen gaat laat de ontwikkeling van het mandaat zien. Een van de lastigste onderdelen is nog steeds de voorwaarde dat het *Panel* zich uitsluitend mag uitspreken of de Bank haar eigen gedragslijnen en procedures is nagekomen. Conform het statuut mag het *Panel* zich niet uitspreken over de vraag of nationale overheden in gebreke zijn gebleven. Dit leidt volgens velen tot een hypocriete situatie waarin de Bank zich enerzijds inmengt in staatsaangelegenheden door regeringen maatregelen op te leggen, terwijl zij zich vervolgens afzijdig houdt zodra door de Bank gefinancierde projecten tot schendingen van mensenrechten leiden.

Het afnemende belang van de rol van de staat en het ontstane vacuum van democratische controle over de investeringen én de dilemma's van het werk van het *Inspection Panel* staan centraal in de vraagstelling over noodzaak en structuur van 'accountability

Naar verwachting verschijnt aan het einde van dit jaar de populair wetenschappelijke uitgave bij McGill Queens Publishers.

Putten, M. van (2006) *'Policing the world'. Accountability Mechanisms for Multilateral Financial Institutions and Private Financial Institutions* (Tilburg University)

review panel' ofwel 'accountability mechanism'. De ondervraagden onderkennen de noodzaak van beide functies voor zowel de MFI's als private financiële instellingen: Eerst trachten problemen op te lossen en indien dat niet lukt, pas dan is het aan een onafhankelijk 'accountability mechanism' om een uitspraak te doen. Onafhankelijkheid is hierbij cruciaal; het selectie- en benoemingenbeleid van de 'mechanisms' mag niet worden overgelaten aan het management. De auteur concludeert dat MFI's met de instelling van een 'accountability mechanism' op de goede weg zijn, al behoeft het mandaat verdere versterking. Ten slotte wordt ingegaan op de snel afnemende rol van de MFI's. De Wereldbank verliest terrein aan private banken die in nog geen twintig jaar de wereld overspoelen met private investeringen. Landen met een gemiddeld inkomen verlaten de Wereldbank omdat ze onder dezelfde voorwaarden private leningen verkrijgen waarmee lastige regels van de Bank worden ontlopen. Maar er is hoop in de vorm van een tegengestelde beweging. Een groeiende groep private banken heeft de richtlijnen van de Wereldbank geadopteerd: de zogenaamde 'equator principles'. In het proefschrift wordt betoogd dat de private financiële instellingen eveneens een onafhankelijk 'compliance review mechanism' dienen op te zetten. Die leidende rol van de private financiële sector in de geglobaliseerde economie vraagt om een structuur waarmee de private instellingen verantwoordelijk (accountable) gehouden kunnen worden.

MAARTJE VAN PUTTEN

Managing Director Global Accountability

De redactie nodigt lezers uit boeken te recenseren voor deze rubriek